

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Strasbourg, 28. veebruar 2024
(OR. en)**

**2022/0092(COD)
LEX 2297**

**PE-CONS 64/1/23
REV 1**

**CONSOM 387
MI 915
COMPET 1048
ENER 582
ENV 1200
SUSTDEV 134
DIGIT 239
CODEC 1994**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, MILLEGA MUUDETAKSE
DIREKTIIVE 2005/29/EÜ JA 2011/83/EL SEOSSES TARBIJATE VÕIMESTAMISEGA
ROHEPÖÖRDEL, TAGADES NEILE PAREMA KAITSE EBAAUSATE TAVADE EEST JA
PAREMA TEABE ESITAMISE**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
DIREKTIIV (EL) 2024/...,**

28. veebruar 2024,

**millega muudetakse direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL
seoses tarbijate võimestamisega rohepöördel,
tagades neile parema kaitse ebaausate tavade eest
ja parema teabe esitamise**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt²

¹ ELT C 443, 22.11.2022, lk 75.

² Euroopa Parlamendi 17. jaanuari 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 20. veebruari 2024. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Et aidata kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele, võttes aluseks kõrgetasemelise tarbijakaitse ja keskkonnakaitse, ning liikuda rohemajanduse suunas, on oluline, et tarbijad saaksid teha teadlikke ostuotsuseid ja aidata seeläbi kaasa kestlikumate tarbimisharjumuste tekkimisele. See tähendab, et kauplajatel on kohustus esitada selget, asjakohast ja usaldusväärset teavet. Seepärast tuleks liidu tarbijaõiguses kehtestada erinormid, et võidelda ebaausate kaubandustavade vastu, mis eksitavad tarbijaid ja ei lase neil teha kestlikke tarbimisvalikuid, eelkõige selliste tavade vastu, mis on seotud kauba enneaegse vananemisega, eksitavate keskkonnaväidetega (rohepesu), eksitava teabega toodete või kauplajate äritegevuse sotsiaalsete omaduste kohta või läbipaistmatute ja mitteusaldusväärsete kestlikkusmärgistega. Kõnealused normid võimaldavad pädevatel riiklikel asutustel selliste tavadega tulemuslikult tegeleda. Kui on tagatud, et keskkonnaväited vastavad tõele ning on arusaadavad ja usaldusväärsed, on kauplajatel võimalik tegutseda võrdsetes tingimustes ja tarbijad saavad valida tooteid, mis on keskkonna seisukohast tõeliselt paremad kui konkureerivad tooted. See soodustab konkurentsi keskkonnakestlikumate toodete suunas, vähendades seeläbi negatiivset mõju keskkonnale.

- (2) Need uued õigusnormid tuleks kehtestada, muutes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/29/EÜ³ artikleid 6 ja 7 seoses kaubandustavadega, mida võib igal üksikjuhul eraldi tehtava hindamise alusel pidada eksitavaks ja mis tuleks seetõttu keelata, ning direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, lisades konkreetsed eksitavad tavad, mis loetakse kõigil tingimustel ebaausaks ja mis on seetõttu keelatud. Nagu direktiivis 2005/29/EÜ on juba sätestatud, peaks siiski olema võimalik lugeda kaubandustava kõnealuse direktiivi artiklite 5–9 alusel ebaausaks, isegi kui seda konkreetset kaubandustava ei ole loetletud ebaausa kaubandustavana direktiivi 2005/29/EÜ I lisas.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

- (3) Et anda tarbijatele võimalus teha teadlikumaid otsuseid ning seega stimuleerida nõudlust kestlikuma kauba järele ja selle pakkumist, ei tohiks neid toodete üldise esitusviisi kaudu eksitada toote keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või ringlusaspektide, näiteks vastupidavuse, parandatavuse või ringlussevõetavuse osas. Seepärast tuleks direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõiget 1 muuta, lisades keskkonna- ja sotsiaalsed omadused ning ringlusaspektid toote põhiomaduste loetellu, mille puhul võib kaupleja tavasid pärast juhtumipõhist hindamist pidada eksitavaks. Kauplejate esitatav teave toote sotsiaalsete omaduste kohta kogu selle väärtusahelas võib olla seotud näiteks kaasatud tööjõu töötingimuste kvaliteedi ja õiglusega, nagu piisav palk, sotsiaalkaitse, töökeskkonna ohutus ja sotsiaaldialoog. Nimetatud teave võib olla seotud ka inimõiguste austamisega, kõigi võrdse kohtlemise ja võrdsete võimalustega, kaasa arvatud sooline võrdõiguslikkus, kaasamine ja mitmekesisus, sotsiaalsetesse algatustesse panustamisega või eetiliste kohustustega, nagu loomade heaolu. Toote keskkonna- ja sotsiaalseid omadusi võib laialt mõista, hõlmates keskkonna- ja sotsiaalseid aspekte, toote mõju ja toimet.

- (4) Keskkonnaväited, eelkõige kliimaga seotud väited, käsitlevad üha enam tulevast keskkonnatoimet ja esitatakse seoses üleminekuga süsiniku- või kliimaneutraalsusele või muule sarnasele eesmärgile teatavaks kuupäevaks. Selliste väidetega loovad kauplejad mulje, et tarbijad aitavad nende tooteid ostes kaasa vähese süsinikuheitega majandusele. Nende väidete tõele vastavuse ja usaldusväärsuse tagamiseks tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõiget 2, et keelata sellised väited pärast juhtumipõhist hindamist, kui neid ei toeta kaupleja võetud selged, objektiivsed, üldsusele kättesaadavad ja kontrollitavad kohustused ja eesmärgid ning mis on esitatud üksikasjalikus ja realistlikus rakenduskavas, millest ilmneb, kuidas kõnealused kohustused ja eesmärgid saavutatakse, ning milles on eraldatud selleks vahendeid. Kõnealune rakenduskava peaks sisaldama kõiki kohustuste täitmiseks vajalikke asjakohaseid elemente, nagu eelarvevahendid ja tehnoloogia areng, kui see on asjakohane ja kooskõlas liidu õigusega. Neid väiteid peaks kontrollima ka kolmandast isikust ekspert, kes peaks olema kauplejast sõltumatu, ilma huvide konfliktideta, kellel peaks olema keskkonnaküsimustes kogemused ja pädevus ning võimalus korrapäraselt jälgida kaupleja edusamme kohustuste ja eesmärkide, sealhulgas nende saavutamiseks seatud vahe-eesmärkide täitmisel. Kauplejad peaksid tagama, et kolmandast isikust eksperdi korrapärased järeldused on tarbijatele kättesaadavad.

- (5) Teine potentsiaalselt eksitav kaubandustava, mis tuleb lisada direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõikes 2 osutatud konkreetsetele tavadele, on sellise kasu reklaamimine tarbijatele, mis on asjakohatu ega ole otseselt seotud selle konkreetse toote või äritegevuse ühegi omadusega ning mis võib tarbijaid eksitada, pannes neid uskuma, et need on tarbijatele, keskkonnale või ühiskonnale kasulikumat kui muud sama liiki tooted või teiste kauplejate äritegevus, näiteks väites, et teatava tootemargi pudelivesi on gluteenivaba, või väites, et paberilehed ei sisalda plasti.
- (6) Toodete võrdlemine nende keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või ringlusaspektide, näiteks vastupidavuse, parandatavuse või ringlussevõetavuse alusel, on üha levinum turundusmeetod, mis võib tarbijaid eksitada, kuna nad ei suuda alati selle teabe usaldusväärsust hinnata. Tagamaks, et sellised võrdlused tarbijaid ei eksitaks, tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ artiklit 7 ja näha ette, et kauplejad annaksid tarbijale teavet võrdlusmeetodi, võrreldavate toodete ja nende toodete tarnijate ning teabe ajakohastamise meetmete kohta. See peaks tagama, et tarbijad teevad sellistele võrdlustele tuginedes teadlikumaid tehinguotsuseid. Tuleks tagada, et sellised võrdlused on objektiivsed, eelkõige võrreldes tooteid, millel on sama otstarve, kasutades ühist meetodit ja ühiseid eeldusi ning võrreldes toodete peamisi ja kontrollitavaid omadusi.

- (7) Kestlikkumärgised võivad olla seotud paljude toote omaduste, protsessi või äritegevusega ning oluline on tagada nende läbipaistvus ja usaldusväärsus. Seetõttu tuleks keelata selliste kestlikkumärgiste kasutamine, mis ei põhine sertifitseerimissüsteemil või mida ei ole kehtestanud avaliku sektori asutused, lisades need tavad direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu. Enne kestlikkumärgise esitamist peaks kaupleja tagama, et see vastab sertifitseerimissüsteemi üldsusele kättesaadavate tingimuste kohaselt minimaalsetele läbipaistvuse ja usaldusväärsuse tingimustele, mis hõlmavad süsteemi nõuetele vastavust jälgiva objektiivse seire olemasolu. Sellist seiret peaks läbi viima kolmas isik, kelle pädevus ja sõltumatus nii süsteemi omanikust kui ka kauplejast on tagatud rahvusvaheliste, liidu või riiklike standardite ja menetluste alusel, näiteks tõendades vastavust asjakohastele rahvusvahelistele standarditele, nagu ISO 17065 „Vastavushindamine. Nõuded asutustele, kes sertifitseerivad tooteid, protsesse ja teenuseid“, või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 765/2008⁴ sätestatud mehhanismide kaudu. Kestlikkumärgise kasutamine on võimalik ilma sertifitseerimissüsteemita, kui märgise on kehtestanud avaliku sektori asutus, või kui täiendavaid toitumisalase teabe väljendus- ja esitusviise kasutatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011⁵ artikliga 35.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise nõuded ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

Avaliku sektori asutuste kehtestatud kestlikkusemärgised on näiteks logod, mis antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 1221/2009⁶ või (EÜ) nr 66/2010⁷ nõuete täitmise korral. Mõned Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2436⁸ artiklis 27 määratletud sertifitseerimismärgid võivad toimida ka kestlikkusemärgisena, kui need reklaamivad toodet, protsessi või äritegevust näiteks selle keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või mõlema poolest. Kauplejal peaks olema võimalik selliseid sertifitseerimismärke esitada üksnes juhul, kui need on kehtestanud avaliku sektori asutused või kui need põhinevad sertifitseerimissüsteemil. Kõnealuse normiga täiendatakse direktiivi 2005/29/EÜ I lisa punkti 4, mis keelab väite, et kaupleja, kaupleja kaubandustavad või toode on heaks kiidetud, kinnitatud või lubatud avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse poolt, kuigi see nii ei ole, või sellise väite esitamine ilma heakskiiduks, kinnitamiseks või loa saamiseks vajalikele tingimustele vastamata. Roheliste ja kestlike võlakirjade vabatahtlikud turupõhised ja vabatahtlikud avalikud standardid ei ole peamiselt suunatud jaeinvestoritele ning nende suhtes kohaldatakse eriõigusakte. Seetõttu ei tohiks kõnealuseid standardeid käsitada käesoleva direktiivi kohaselt kestlikkusemärgisena. On oluline, et avaliku sektori asutused edendavad võimaluste piires ja kooskõlas liidu õigusega meetmeid, millega lihtsustatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu kestlikkusemärgistele.

-
- ⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1221/2009 organisatsioonide vabatahtliku osalemise kohta ühenduse keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemis (EMAS) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 761/2001 ning komisjoni otsused 2001/681/EÜ ja 2006/193/EÜ (ELT L 342, 22.12.2009, lk 1).
- ⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).
- ⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 336, 23.12.2015, lk 1).

- (8) Kui kestlikkusemärgise esitamine hõlmab ärilist teadaannet, mis väidab või jätab mulje, et toote mõju keskkonnale on soodne või puudub või et toode on keskkonnale vähem kahjulik kui konkureerivad tooted, kujutab see kestlikkusemärkis endast ka keskkonnaväidet.
- (9) Direktiivi 2005/29/EÜ I lisa tuleks samuti muuta, et keelata üldiste keskkonnaväidete esitamine, millel puudub väite seisukohast asjakohane tunnustatud suurepärase keskkonnatoime. Üldiste keskkonnaväidete hulka kuuluvad näiteks „keskkonnasõbralik“, „ökosõbralik“, „keskkonnasäästlik“, „loodussõbralik“, „ökoloogiline“, „keskkonnanõuetele vastav“, „kliimasõbralik“, „keskkonnast hooliv“, „süsinikusõbralik“, „energiatõhus“, „biolagunev“, „biopõhine“ või muu samalaadne väljend, mis viitab suurepärasele keskkonnatoimele või loob sellest mulje. Sellised üldised keskkonnaväited tuleks keelata, kui tunnustatud suurepärasest keskkonnatoimetest ei ole võimalik tõendada. Kui keskkonnaväite kirjeldus on esitatud selgelt ja hästi märgatavalt sama kanali vahendusel, näiteks samas reklaamilõigus, toote pakendil või internetipõhisel müügiliidesel, ei loeta keskkonnaväidet üldiseks keskkonnaväiteks. Näiteks väide „kliimasõbralik pakend“ on üldine väide, samas kui väide, et „100 % selle pakendi tootmiseks kasutatud energiast pärineb taastuvatest energiaallikatest“, on konkreetne väide, mille suhtes seda keeldu ei kohaldataks, ilma et see piiraks direktiivi 2005/29/EÜ muude, selliste konkreetsete väidete suhtes kohaldatavaks jäävate sätete kohaldamist. Lisaks võib kirjalikul kujul või suuliselt esitatud väide koos kaudsete väidetega, nagu värvid või pildid, kujutada endast üldist keskkonnaväidet.

- (10) Tunnustatud suurepärase keskkonnatoimet saab tõendada vastavusega määrusele (EÜ) nr 66/2010 või liikmesriikides ametlikult tunnustatud EN ISO 14024 ökomärgise süsteemidega või vastavusega konkreetse keskkonnaalase omaduse keskkonnatoimele kooskõlas muude kohaldatavate liidu õigusaktidega, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369⁹ kohane klass A. Kõnealune tunnustatud suurepärase keskkonnatoime peaks olema kogu väite seisukohast oluline. Näiteks võiks tunnustatud suurepärase keskkonnatoime alusel esitada üldise keskkonnaväite nagu „energiatõhus“ kooskõlas määrusega (EL) 2017/1369. Seevastu ei saa tunnustatud suurepärase keskkonnatoime alusel esitada üldist keskkonnaväidet nagu „biolagunev“ kooskõlas määrusega (EÜ) nr 66/2010, kui kõnealuse tootega seotud konkreetsetes ELi ökomärgise kriteeriumides puuduvad biolagunevuse nõuded. Samamoodi ei tohiks kaupleja esitada üldist väidet, nagu „teadlik“, „kestlik“ või „vastutustundlik“, mis põhineb üksnes tunnustatud suurepärasel keskkonnatoimel, sest sellised väited on seotud lisaks keskkonnaomadustele ka muude omadustega, nagu sotsiaalsed omadused.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

- (11) Teine eksitav kaubandustava, mis tuleks kõigil tingimustel keelata ja lisada seega direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu, on keskkonnaväide kogu toote või kaupleja kogu äritegevuse kohta, kui see puudutab tegelikult ainult toote teatavat aspekti või kaupleja äritegevuse konkreetset tegevusala, millel on vähetähtis osa. Kõnealune keeld kehtiks näiteks juhul, kui toodet turustatakse „ringlussevõetud materjalist valmistatud“ tootena, mis jätab mulje, et kogu toode on valmistatud ringlussevõetud materjalist, kuigi tegelikult on ringlussevõetud materjalist valmistatud ainult pakend, või kui kaupleja jätab mulje, et ta kasutab üksnes taastuvaid energiaallikaid, kui tegelikult mitmetes kaupleja ettevõtte rajatistes kasutatakse endiselt fossiilkütuseid. Keeld ei tohiks takistada kauplejat esitamast keskkonnaväiteid kogu äritegevuse kohta, tingimusel et kõnealused väited on täpsed ja kontrollitavad ega hinda keskkonnakasu üle, näiteks nagu teise esitatud näite puhul, kui kaupleja annab teada fossiilkütuste kasutamise vähenemisest oma äritegevusele tervikuna.

- (12) Eriti tähtis on keelata kasvuhoonegaaside heite kompenseerimise alusel esitatavad väited, et tootel, olgu see kaup või teenus, on keskkonnale kasvuhoonegaaside heite seisukohast neutraalne, väiksem või positiivne mõju. Sellised väited tuleks kõigil tingimustel keelata ja lisada direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu, kuna need eksitavad tarbijaid, pannes neid uskuma, et sellised väited on seotud toote endaga või selle toote tarnimise ja tootmisega, või kuna need jätavad tarbijatele vale mulje, et selle toote tarbimisel ei ole keskkonnamõju. Sellised väited on näiteks „kliimaneutraalne“, „sertifitseeritud CO₂-neutraalne“, „süsinikpositiivne“, „nullnetoheitega“, „kliimakompenseeritud“, „väiksema kliimamõjuga“ ja „väike CO₂ jalajälg“. Selliseid väiteid tuleks lubada üksnes juhul, kui need põhinevad asjaomase toote olelusringi tegelikul mõjul, mitte kasvuhoonegaaside heite kompenseerimisel väljaspool toote väärtusahelat, kuna need ei ole samad asjad. Nimetatud keeld ei tohiks takistada ettevõtjaid reklaamimast oma investeeringuid keskkonnanalgatustesse, sealhulgas süsinikukrediidi projektidesse, kui nad esitavad sellist teavet viisil, mis ei ole eksitav ja vastab liidu õiguses sätestatud nõuetele.

- (13) Lisanõuded keskkonnaväidete kohta tuleb sätestada liidu eriõigusaktides. Need uued nõuded aitavad saavutada komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatise „Euroopa roheline kokkulepe“ eesmärki võimaldada ostjatel teha kestlikumaid otsuseid ja vähendada rohepesu ohtu usaldusväärse, võrreldava ja kontrollitava teabe abil.
- (14) Tegelikult oluliselt erineva koostise või oluliselt erinevate omadustega kauba turustamine eri liikmesriikides identse kaubana võib tarbijaid eksitada ja panna nad tegema tehinguotsust, mida nad muul juhul ei teeks. Selliseid turustamistavasid on selgelt käsitletud direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõike 2 punktis c, mis kehtestati Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/2161¹⁰, mida liikmesriigid on pidanud kohaldama alates 28. maist 2022. Komisjon hindab 2024. aastal direktiivi (EL) 2019/2161, sealhulgas direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõike 2 punkti c kohaldamist ja esitab selle kohta aruande ning analüüsib, kas nende tavade suhtes tuleks kohaldada rangemaid nõudeid, sealhulgas nende keelamist I lisas. Käesoleva direktiivi uusi rohepesu vastaseid sätteid tuleks kohaldada ka selliste tavade suhtes, mille puhul sama toote versioone turustatakse eri liikmesriikides identsetena, hoolimata nende olulistest erinevustest nagu on osutatud direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõike 2 punktis c.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitsenorme ja tagada paremini nende täitmine (ELT L 328, 18.12.2019, lk 7).

- (15) Igal juhul tuleks keelata ja seega lisada direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetelusse liidu turul kõigi asjaomasesse tootekategooriasse kuuluvate toodete suhtes õigusaktidega kehtestatud nõuete esitlemine kaupleja eripakkumisena. Seda keeldu tuleks kohaldada näiteks juhul, kui kaupleja reklaamib, et toode ei sisalda teatavat keemilist ainet, samas kui see aine on seadusega juba keelatud kõigi sellesse tootekategooriasse kuuluvate toodete puhul liidus. Küll aga ei peaks see keeld hõlmama kaubandustavasid, millega edendatakse kauplejate või toodete vastavust õiguslikele nõuetele, mida kohaldatakse ainult mõne toote suhtes, kuid mitte muude konkureerivate toodete suhtes, mis kuuluvad liidu turul samasse kategooriasse, näiteks väljastpoolt liitu pärit tooted. Võib juhtuda, et teatavad turul olevad tooted peavad vastama teatavatele õiguslikele nõuetele, samas kui teiste sama tootekategooria toodete puhul need nõuded ei kehti. Näiteks kalatoodete puhul, mis on toodetud liidu õigusega kooskõlas kestlikke püügimeetodeid kasutades, oleks lubatud propageerida nimetatud toodete liidu õiguslikele nõuetele vastavuses olevaid kestlikkuse omadusi, kui liidu turul pakutavad kolmandast riigist pärit kalatooted ei pea nimetatud liidu õiguslike nõudeid täitma.

- (16) Tarbijate heaolu parandamiseks tuleks direktiivi 2005/29/EÜ muudatustes käsitleda ka mitmeid toodete enneaegse vananemisega seotud tavaid, sealhulgas kavandatud enneaegset vananemist, mida mõistetakse kaubandusstrateegiana, mille puhul toode kavandatakse või projekteeritakse piiratud elueaga, nii et see muutub teatava ajavahemiku möödudes või pärast eelnevalt kindlaksmääratud kasutusintensiivsust enneaegselt aegunuks või mittetoimivaks. Selliste toodete ostmine, mille puhul tarbijad eeldavad, et need kestavad kauem kui tegelikult, põhjustab tarbijatele kahju. Lisaks avaldab enneaegne vananemine keskkonnale üldist negatiivset mõju, kuna jäätmete kogus ning energia ja materjalide kasutamine suureneb. Seetõttu peaks enneaegse vananemise tavade seotud teabe käsitlemine tõenäoliselt samuti vähendama jäätmete kogust ja aitama kaasa kestlikumale tarbimisele.

- (17) Samuti peaks direktiivi 2005/29/EÜ I lisas olema keelatud jätta tarbijale teave andmata selle kohta, et tarkvarauuendus mõjutab negatiivselt digielementidega kauba toimimist või digisisu või digiteenuste kasutamist. Üldjuhul eeldatakse, et tarkvarauuenduste arendamise eest vastutavatel kauplejatel on selline teave, ning muudel juhtudel võivad kauplejad tugineda usaldusväärsele teabele, mille on esitanud näiteks tarkvaraarendajad, tarnijad või pädevad riiklikud asutused. Näiteks kui kaupleja palub tarbijatel uuendada oma nutitelefoni operatsioonisüsteemi, ei tohiks ta jätta tarbijale teavet andmata selle kohta, et selline uuendamine mõjutab negatiivselt nutitelefoni mis tahes funktsiooni toimimist, näiteks aku või teatavate rakenduste toimimist, või muudab kogu nutitelefoni aeglasemaks. Keeldu tuleks kohaldada kõigi uuenduste, sealhulgas turva- ja funktsiooniuuenduste suhtes. Uuenduste, sealhulgas turvauuenduste suhtes, mis on vajalikud kauba, digisisu ja digiteenuse nõuetele vastavuse säilitamiseks, tuleks kohaldada ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/770¹¹ artiklit 8 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/771¹² artiklit 7. See ei piira direktiivi (EL) 2019/770 artikli 19 kohaldamist.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 1).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).

- (18) Tarkvarauuendused, mis on turvauuendused, on vajalikud toote turvaliseks kasutamiseks, funktsionaalsuse parandamisega seotud uuendused aga ei ole. Seepärast peaks direktiiviga 2005/29/EÜ olema keelatud esitada tarkvarauuendust vajaliku uuendusena toote nõuetele vastavuse säilitamiseks, kui kõnealune uuendus tõhustab üksnes funktsionaalsusega seotud omadusi.
- (19) Ärilised teadaanded kauba kohta, mis sisaldab selle vastupidavuse piiramiseks lisatud funktsiooni, on tarbijatele ja keskkonnale kahjulik kaubandustava, kuna need soodustavad sellise kauba müüki, mis põhjustab suuremaid kulusid tarbijatele, ressursside tarbetut kasutamist, jäätmeteket ja kasvuhoonegaaside heidet. Sellised ärilised teadaanded peaksid seetõttu olema keelatud, kui kauplejale on kättesaadav teave sellise funktsiooni ja selle mõju kohta kauba vastupidavusele. Selliste funktsioonide näiteks võib olla tarkvara, mis peatab kauba funktsionaalsuse või alandab seda teatava ajavahemiku möödudes, või riistvara, mis on projekteeritud teatava ajavahemiku möödudes rikki minema. See võib olla ka projekteerimis- või tootmisviga, mis ei ole küll lisatud selle eesmärgiga funktsioonina, kuid põhjustab kauba enneaegset riket ja ei ole parandatud pärast seda, kui teave funktsiooni olemasolu ja mõju kohta on kauplejale teatavaks saanud. Nimetatud keelu kontekstis hõlmavad ärilised teadaanded kauba otseseks või kaudseks edendamiseks mõeldud teadaandeid. Kauba tootmine ja turul kättesaadavaks tegemine ei ole äriiline teadaanne. Kõnealune keeld peaks hõlmama peamiselt neid kauplejaid, kes on ühtlasi kauba tootjad, sest nemad määravad kindlaks kauba vastupidavuse.

Seetõttu, kui tehakse kindlaks, et kaup sisaldab vastupidavust piiravat funktsiooni, tuleks eeldada üldjuhul, et selle kauba tootja on sellest funktsioonist ja selle mõjust kauba vastupidavusele teadlik. Käesolev keeld peaks siiski hõlmama ka kauplejaid, kes ei ole kauba tootjad, näiteks müüjaid, kui neile on kättesaadav sellist funktsiooni ja selle mõju vastupidavusele kirjeldav usaldusväärne teave, näiteks pädeva riikliku asutuse avaldus või tootja esitatud teave. Seetõttu tuleks keeldu kohaldada niipea, kui selline teave on kauplejale kättesaadav, olenemata sellest, kas kaupleja on sellest teabest tegelikult teadlik või on näiteks selle tähelepanuta jätnud. Et sellist kaubandustava saaks pidada ebaausaks, ei peaks olema vaja tõendada, et funktsiooni eesmärk on stimuleerida vastava kauba asendamist, vaid piisaks, kui tõendatakse, et funktsioon on lisatud kauba vastupidavuse piiramiseks. Kõnealune keeld täiendab ega mõjuta õiguskaitsevahendeid, mida tarbijatel on võimalik kasutada nõuetele mittevastavuse korral direktiivi (EL) 2019/771 alusel. Kauba vastupidavust piiravate funktsioonide kasutamist tuleks eristada tootmistavadest, mille puhul kasutatakse üldiselt halva kvaliteediga materjale või protsesse, mille tulemuseks on kauba vähene vastupidavus. Kauba nõuetele mittevastavust, mis tuleneb halva kvaliteediga materjalide või protsesside kasutamisest, tuleks reguleerida jätkuvalt direktiivis (EL) 2019/771 sätestatud kaupade nõuetelevastavuse normidega.

- (20) Veel üks tava, mis tuleks direktiivi 2005/29/EÜ I lisa kohaselt keelata, on valelik väitmine, et kaubal on tavapärastes kasutustingimustes kasutusaja või -intensiivsuse seisukohast teatav vastupidavus. Nii on see näiteks juhul, kui kaupleja teavitab tarbijaid sellest, et pesumasin peab kasutusjuhendis märgitud eeldatava tavakasutuse korral eeldatavasti vastu teatava arvu pesutsükleid, samas kui pesumasina tegelik kasutamine ettenähtud tingimustel näitab, et see nii ei ole. Selliseid väiteid esitavad suures osas tootjad, kuna nemad on need, kes määravad kindlaks kauba vastupidavuse. Seetõttu eeldatakse üldjuhul, et kauplejad, kes on ka selle kauba tootjad, on valeväidetest kauba vastupidavuse kohta teadlikud, samas kui teised kauplejad, näiteks müüjad, peaksid tuginema neile kättesaadavale usaldusväärsele teabele, näiteks pädeva riikliku asutuse avaldusele või tootja esitatud teabele. Kauba nõuetele mittevastavust, mis tuleneb kauba tootmisel tehtud juhuslikest vigadest, tuleks reguleerida jätkuvalt direktiivis (EL) 2019/771 sätestatud kaupade nõuetelevastavuse normidega.

- (21) Samamoodi tuleks muuta ka direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, et keelata toodete esitlemine nii, nagu oleks neid võimalik parandada, kui parandamine ei ole võimalik.
- (22) Selliste vastupidavuse ja parandatavusega seotud tavade keelustamine direktiiviga 2005/29/EÜ annaks liikmesriikide tarbijakaitseasutustele täiendava jõustamisvahendi tarbijate huvide paremaks kaitsmiseks juhtudel, kui kauplejad ei täida tooteid käsitlevas liidu õiguses sätestatud nõudeid kauba vastupidavuse ja parandatavuse kohta.
- (23) Veel üks toodete enneaegse vananemisega seotud tava, mis tuleks keelata ja lisada direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu, on sundida tarbijat asendama või täiendama toote kulutarvikuid varem, kui see oleks tehnilistel põhjustel vajalik. Selline tava eksitab tarbijat, pannes ta uskuma, et kaup ei tööta enam, kui selle kulutarvikuid ei asendata, ning sunnib tarbijat seega ostma rohkem kulutarvikuid kui vaja. Näiteks oleks selle sätte kohaselt keelatud programmeerida printer nii, et see nõuab tindikassettide väljavahetamist enne, kui need tegelikult tühjad on, et stimuleerida täiendavate tindikassettide ostmist.

- (24) Samuti tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, et keelata jätta tarbijale teave andmata selle kohta, et kauba funktsionaalsus halveneb, kui kasutatakse kulutarvikuid, varuosi või tarvikuid, mida ei paku algne tootja. Näiteks kui printer on projekteeritud nii, et selle funktsionaalsus on piiratud, kui kasutatakse tindikassette, mida ei paku printeri algne tootja, ei tohiks kõnealust teavet tarbija eest varjata, sest selline tava võib tarbijat eksitada, pannes teada ostma alternatiivset tindikassetti, mida ei saa selle printeri jaoks kasutada, põhjustades seega tarbetuid jäätmevooge või lisakulusid tarbijale. Ka siis, kui nutiseade on projekteeritud nii, et selle funktsionaalsus on piiratud, kui kasutatakse laadijaid või varuosi, mida ei paku algne tootja, ei tohiks kõnealust teavet tarbija eest ostu ajal varjata. Samuti peaks olema keelatud eksitada tarbijat, pannes teda uskuma, et kui kasutatakse kulutarvikuid, varuosi või tarvikuid, mida ei tarni algne tootja, halveneb kauba funktsionaalsus. Üldjuhul eeldatakse, et kauplejatel, kes on ka kauba tootjad, on kõnealune teave olemas, samas kui teised kauplejad, näiteks müüjad, peaksid tuginema neile kättesaadavale usaldusväärsele teabele, näiteks pädeva riikliku asutuse avaldusele või tootja esitatud teabele.

- (25) Et tarbijad saaksid teha teadlikumaid otsuseid ning et stimuleerida nõudlust vastupidavama kauba järele ja selle pakkumist, tuleks enne lepingu sõlmimist esitada igat liiki kauba puhul konkreetne teave toote vastupidavuse ja parandatavuse kohta. Lisaks tuleks digielementidega kauba, digisisu ja digiteenuste puhul tarbijaid teavitada ajavahemikust, mille jooksul on tasuta tarkvarauuendused kättesaadavad. Seepärast tuleks muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL¹³, et anda tarbijatele lepingueelset teavet vastupidavuse, parandatavuse ja uuenduste kättesaadavuse kohta. Teavet tuleks anda tarbijatele selgel ja arusaadaval viisil ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/882¹⁴ sätestatud ligipääsetavusnõuetega. Kohustus esitada tarbijatele seda teavet täiendab ning ei mõjuta tarbijate õigusi, mis on sätestatud direktiivides (EL) 2019/770 ja (EL) 2019/771.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

- (26) Kauba vastupidavuse hea näitaja on tootja pakutav vastupidavusega seotud müügigarantii direktiivi (EL) 2019/771 artikli 17 tähenduses. Tootja vastupidavusega seotud müügigarantii on tootja poolt tarbija ees võetud kohustus seoses kauba vastupidavusega. Täpsemalt tähendab see lubadus, et kaup säilitab tavapärasel kasutamisel oma nõutavad funktsioonid ja toimivuse. Tarbijate teavitamiseks asjaolust, et teatavale kaubale pakutakse vastupidavusega seotud garantiid, tuleks kõnealune teave esitada tarbijale ühtlustatud märgise abil. Kaupa müüvalt kauplejalt tuleks nõuda, et ta teavitaks tarbijaid tootja poolt ilma lisakuludeta ja rohkem kui kaheks aastaks pakutava kogu kaupa hõlmava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust ja kestusest, kui tootja teeb selle teabe kauplejale kättesaadavaks. Kauplejalt ei tohiks nõuda aktiivselt tootjalt sellise teabe saamist, näiteks tootepõhistelt veebisaitidelt. Selleks et vältida tarbijate hulgas segaduse tekitamist vastupidavusega seotud müügigarantii ja seadusest tuleneva vastutuse vahel, tuleks tarbijatele ühtlustatud märgisel meelde tuletada, et nad kauba nõuetele mittevastavuse korral võivad nad tugineda ka seadusest tulenevale vastutusele.
- (27) Hiljutised aruanded on näidanud, et tarbijad ei ole sageli teadlikud oma juriidilistest õigustest, mis tulenevad direktiivist (EL) 2019/771. Seetõttu peaks ühtlustatud teade tuletama tarbijatele meelde seadusest kauba nõuetele mittevastavuse korral seadusest tuleneva vastutuse olemasolu ja selle põhielemente, sealhulgas selle vähemalt kaheaastane kestus ja üldine viide võimalusele, et seadusest tuleneva vastutuse kestus võib olla riigisisese õiguse kohaselt pikem. Nii välditakse võimalikku segiajamist vastupidavusega seotud müügigarantiid käsitleva teabega.

- (28) Ühtlustatud märgis tuleks esitada hästi märgatavalt ja seda tuleks kasutada viisil, mis võimaldab tarbijatel hõlpsasti kindlaks teha, millisel konkreetsel kaubal on kogu kaupa hõlmav vastupidavusega seotud müügigarantii, mida tootja pakub ilma lisakuludeta ja rohkem kui kaheks aastaks, näiteks paigutades märgise otse selle kauba pakendile, esitades märgise hästi märgatavalt riiulil, kus asub sellise garantiiga hõlmatud kaup, või paigutades selle otse kauba pildi kõrvale internetimüügi puhul. Selliseid vastupidavusega seotud müügigarantiisid pakkuvad tootjad võivad ärilise eelise saamiseks ise paigutada ühtlustatud märgise otse konkreetsele kaubale või selle pakendile. Kauplejad peaksid tagama, et ühtlustatud märgis on selgelt nähtav. Samal ajal peaks ühtlustatud teade andma tarbijatele üldise meeldetuletuse, et kõigi kaupade puhul kehtib nõuetele mittevastavuse korral seadusest tulenev vastutus kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/771. Ühtlustatud teade tuleks esitada hästi märgatavalt, näiteks pilkupüüdvalt paigutatud plakatil poe seinal, kassade juures või veebimüügi korral üldise meeldetuletusena kaupa müüva kaupleja veebisaidil.

- (29) Komisjonile tuleks anda rakendamisvolitused seoses ühtlustatud märgise ja ühtlustatud teate kujunduse ja sisuga. Nimetatud volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁵.
- (30) Arvestades direktiivis (EL) 2019/771 sätestatud seadusest tuleneva vastutuse kui kaup ei vasta nõuetele, vähemalt kaheaastast kestust ja asjaolu, et paljud tooterikked ilmnevad pärast nimetatud aega, tuleks kaupleja kohustust teavitada tarbijaid tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust ja kestusest, kasutades ühtlustatud märgist, kohaldada üksnes vastupidavusega seotud müügigarantiide suhtes, mida pakutakse pikemaks ajavahemikuks kui kaks aastat. Lisaks peaks ühtlustatud märgis tuletama tarbijatele meelde ka seadusest tuleneva vastutuse olemasolu.
- (31) Selleks et tarbijatel oleks enne lepingu sõlmimist lihtsam teha kaupade võrdlemisel teadlikke tehinguotsuseid, peaksid kauplejad teavitama tarbijaid tootja pakutava kogu kaupa ja mitte kauba konkreetseid komponente hõlmava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust ja kestusest.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (32) Tootjale ja müüjale peaks jääma võimalus pakkuda muud liiki müügigarantiisid ja müügijärgseid teenuseid. Tarbijale muude müügigarantiide või -teenuste kohta antav teave ei tohiks siiski ajada tarbijat segadusse seoses tootja poolt ilma lisakuludeta ja rohkem kui kaheks aastaks pakutava kogu kaupa hõlmava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestusega, millest teavitamiseks kasutatakse ühtlustatud märgist.
- (33) Selleks et tarbijad saaksid teha teadlikumaid otsuseid ja et edendada tootjatevahelist konkurentsi digielementidega kauba vastupidavuse osas, peaksid seda kaupa müüvad kauplejad teavitama tarbijaid minimaalsest ajavahemikust, mille jooksul tootja kohustub pakkuma sellisele kaubale tarkvarauuendusi, väljendatuna kas ajavahemikuna või viitena kuupäevale. Samuti peaksid digisisu ja digiteenuseid pakkuvad kauplejad teavitama tarbijaid minimaalsest ajavahemikust, mille jooksul digisisu pakkuja või digiteenuse osutaja kohustub pakkuma tarkvarauuendusi, sealhulgas turvauuendusi, mis on vajalikud digisisu ja digiteenuste nõuetele vastavuse säilitamiseks. See kohustus peaks tagama, et tarbijad saavad selle teabe lihtsal ja selgel viisil, mis võimaldab neil võrrelda erinevaid minimaalseid ajavahemikke. See ei piira liidu õiguses, eelkõige direktiivides (EL) 2019/770 ja (EL) 2019/771, ning kui see on kohaldatav, toote-spetsiifilises liidu õiguses sätestatud kohustuste kohaldamist. Tarkvarauuendusi käsitlev teave tuleks esitada viisil, mis ei ole direktiivi 2005/29/EÜ kohaselt eksitav. Kaupleja peaks olema kohustatud seda teavet esitama ainult siis, kui tootja või teenuseosutaja on sellise teabe kättesaadavaks teinud.

- (34) Direktiivi 2011/83/EL artikli 5 lõike 1 punkti e ja artikli 6 lõike 1 punkti m kohaselt on kauplejad kohustatud andma tarbijatele enne tarbijate sidumist lepinguga teavet müügijärgsete teenuste, sealhulgas parandusteenuste olemasolu ja tingimuste kohta, kui selliseid teenuseid osutatakse. Et tarbijad saaksid teha teadlikke tehinguotsuseid ja valida kaupu, mida on lihtsam parandada, peaksid kauplejad lisaks kohaldataval juhul enne lepingu sõlmimist esitama kõigi kaubaliikide kohta kauba parandatavuse hinde, nagu tootja on selle esitanud ja nagu on kindlaks määranud liidu tasandil.
- (35) Kauplejad peaksid juhul, kui parandatavushinne ei ole liidu tasandil kindlaks määratud, esitama tootja poolt kättesaadavaks tehtud muu asjakohase teabe paranduse kohta, näiteks teabe kauba nõuetele vastavuse säilitamiseks vajalike varuosade kättesaadavuse, hinnangulise maksumuse ja tellimise korra kohta, parandus- ja hooldusjuhendite kättesaadavuse kohta ning parandamise piirangute kohta, tagamaks, et tarbijad on ostetava kauba parandatavusest hästi informeeritud.

- (36) Kauplejad peaksid andma tarbijatele ühtlustatud märgise, teavet minimaalse uuenduste ajavahemiku kohta ja teavet paranduse kohta, mis on muu kui parandatavushinne, kui digisisu tootja või digiteenuse osutaja, kui see erineb kauplejast, on selle teabe kättesaadavaks teinud. Eelkõige kauba puhul peaks kaupleja edastama tarbijatele teabe, mille tootja on kauplejale esitanud või kavatseb muul viisil tarbijale enne lepingu sõlmimist hõlpsasti kättesaadavaks teha, märkides selle tootele endale, selle pakendile või märgistele ja etikettidele, millega tarbija tavaliselt enne lepingu sõlmimist tutvub. Kauplejalt ei tohiks nõuda, et ta aktiivselt püüaks tootjalt sellist teavet saada, näiteks otsides tootepõhistelt veebisaitidelt. Samal ajal oleks tootjate huvides esitada sellist teavet ennetavalt, et saada äriine eelis.
- (37) Kauplejad peaksid, kui see on kohaldatav, teavitama tarbijaid keskkonnahoidlike kättetoimetamisvõimaluste olemasolust, nagu kauba tarnimine kaubajalgrattaga või elektrilise veokiga või saadetiste ühendamise võimalus.
- (38) Kui elektrooniliselt sõlmitav kaugleping paneb tarbijale maksekohustuse, peaks kaupleja teavitama selgelt ja hästi märgatavalt tarbijat ühtlustatud märgisest, kui see on olemas, vahetult enne, kui tarbija teeb tellimuse, tagamaks, et tarbija võtab seda teavet arvesse.

- (39) Direktiivid 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL peaksid jätkuvalt toimima turvavõrguna, mis tagab tarbijakaitse kõrge taseme säilimise kõigis sektorites, täiendades valdkondlikke ja tootepõhiseid liidu õigusakte, mis on vastuolu korral ülimuslikud.
- (40) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt võimaldada tarbijatel teha teadlikke tehinguostuotsuseid, et edendada kestlikku tarbimist, kaotades tavad, mis kahjustavad kestlikku majandust, hoida ära tarbijate mittekestlike tarbimisvalikute tegemine, ning tagada liidu tarbijakaitsealase õigusraamistiku parem ja järjepidev kohaldamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid probleemi liiduülese olemuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (41) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta¹⁶ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud.
- (42) Käesoleva direktiivi nõuetekohase kohaldamise hõlbustamiseks on oluline, et komisjon ajakohastaks direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL käsitlevaid juhenddokumente, et võtta arvesse käesoleva direktiivi sisu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

¹⁶ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

Artikkel 1
Direktiivi 2005/29/EÜ muutmine

Direktiivi 2005/29/EÜ muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 esimest lõiget muudetakse järgmiselt:

a) lisatakse järgmine punkt:

„ca) „kaup“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/771* artikli 2 punktis 5 määratletud kaup;

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).“;

b) lisatakse järgmised punktid:

- „o) „keskkonnaväide“ – mis tahes kujul sõnum või kujutis, mis ei ole liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt kohustuslik, sealhulgas tekst, pilt, graafiline või sümboolne kujutis, nagu etiketid, tootemargi nimi, ärinimed või tootenimed ärilise teadaande kontekstis, ja mis väidab või jätab mulje, et toote, tootekategooria, tootemargi või kaupleja mõju keskkonnale on soodne või puudub või et see on keskkonnale vähem kahjulik kui teised tooted, tootekategooriad, tootemargid või kauplejad või et selle keskkonnamõju on aja jooksul paranenud;
- p) „üldine keskkonnaväide“ – kirjalikult või suuliselt, sealhulgas audiovisuaalmeedias, esitatud keskkonnaväide, mis ei sisaldu kestlikkusemärgisel ja mille puhul ei ole väite kirjeldus esitatud selgelt ja hästi märgatavalt samal kandjal;
- q) „kestlikkusemärgis“ – vabatahtlik avalik-õiguslik või eraõiguslik usaldusmärk, kvaliteedimärk või võrdväärne märk, mille eesmärk on eristada ja edendada toodet, protsessi või ettevõtet selle keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või mõlema poolest, ning välistab liidu või liikmesriigi õiguse alusel nõutava kohustusliku märgise;

- r) „sertifitseerimissüsteem“ – kolmanda isiku kontrollisüsteem, mis tõendab, et toode, protsess või ettevõtte vastab teatavatele nõuetele, lubades kasutada vastavat kestlikkusemäärgist ja mille tingimused, sealhulgas nõuded, on üldsusele kättesaadavad ja vastavad järgmistele kriteeriumidele:
- i) süsteem on läbipaistvatel, õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel avatud kõigile kauplejatele, kes soovivad ja suudavad täita süsteemi nõudeid;
 - ii) süsteemi nõuded töötab välja süsteemi omanik, konsulteerides asjaomaste ekspertide ja sidusrühmadega;
 - iii) süsteemi raames kehtestatakse menetlused nõuete rikkumisega tegelemiseks ja nähakse ette kestlikkusemäärgise tühistamine või kaupleja poolt kasutamise peatamine süsteemi nõuete rikkumise korral ning
 - iv) kaupleja süsteemi nõuetele vastavuse seire on objektiivne protsess ja seda teostab kolmas isik, kelle pädevus ja sõltumatus nii süsteemi omanikust kui ka kauplejast põhineb rahvusvahelistel, liidu või riiklikel standarditel ja menetlustel;

- s) „tunnustatud suurepärase keskkonnatoime“ – keskkonnatoime, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 66/2010*, riiklikele või piirkondlikele EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgise süsteemidele, mida on ametlikult tunnustatud liikmesriikides, või kõrgeimale keskkonnatoimele kooskõlas muude kohaldatavate liidu õigusaktidega;
- t) „vastupidavus“ – (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 13 määratletud vastupidavus;
- u) „tarkvarauuendus“ – uuendus, sealhulgas turvauuendus, mis on vajalik selleks, et digielementidega kaubad, digisisu ja digiteenused oleksid vastavuses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/770** ja direktiiviga (EL) 2019/771, või funktsiooniuuendus;
- v) „kulutarvik“ – kauba komponendid, mis kasutatakse ära ja mis tuleb asendada või mida tuleb lisada, et kaup toimiks ettenähtud viisil;

- w) „funktsionaalsus“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 9 määratletud funktsionaalsus.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 1).“

2) Artiklit 6 muudetakse järgmiselt.

a) Lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) toote põhiomadused, näiteks selle kättesaadavus, sellest tulenev kasu või sellega kaasnevad riskid, toote teostus, koostis, keskkonna- või sotsiaalsed omadused, tarvikud, ringlusaspektid, nagu vastupidavus, parandatavus või ringlussevõetavus, müügi järgne klienditeenindus ja kaebuste lahendamine, valmistamise või varumise viis ja kuupäev, kättetoimetamine, sobivus ettenähtud otstarbeks, kasutamine, kogus, toote kirjeldus, geograafiline või kaubanduslik päritolu või toote kasutamise oodatavad tulemused või tootega seotud katsete või kontrollimiste tulemused ja olulised tunnused.“;

b) lõikesse 2 lisatakse järgmised punktid:

- „d) tulevase keskkonnatoimega seotud keskkonnaväidete esitamist ilma selgete, objektiivsete, üldsusele kättesaadavate ja kontrollitavate kohustusteta, mis on sätestatud üksikasjalikus ja realistlikus rakenduskavas, mis sisaldab mõõdetavaid ja ajaliselt piiritletud eesmärke ning muid asjakohaseid selle rakendamiseks vajalikke elemente, näiteks ressursside jaotus, ning mida kontrollib korrapäraselt sõltumatu kolmandast isikust ekspert, kelle järeldused tehakse tarbijatele kättesaadavaks;
- e) tarbijatele sellise kasu reklaamimist, mis ei ole asjakohane ega tulene ühestki toote või ettevõtte omadusest.“

3) Artiklisse 7 lisatakse järgmine lõige:

- „7. Kui kaupleja osutab teenust, mis võrdleb tooteid, ja annab tarbijale teavet toodete või nende tarnijate keskkonna- või sotsiaalsete omaduste või ringlusaspektide, nagu vastupidavuse, parandatavuse ja ringlussevõetavuse kohta, loetakse oluliseks teabeks teavet võrdlusmeetodi, võrdlusobjektiks olevate toodete ja nende toodete tarnijate kohta, samuti selle teabe ajakohastamiseks võetud meetmete kohta.“

4) I lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2
Direktiivi 2011/83/EL muutmine

Direktiivi 2011/83/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 2 lisatakse järgmised punktid:

„14a) „vastupidavusega seotud müügigarantii“ – direktiivi (EL) 2019/771 artiklis 17 osutatud tootja pakutav vastupidavusega seotud müügigarantii, mille kohaselt vastutab tootja kogu vastupidavusega seotud müügigarantii kehtivusaja jooksul vahetult tarbija ees kauba parandamise või asendamise eest vastavalt direktiivi (EL) 2019/771 artiklile 14, kui kaup ei säilita vastupidavust;

14b) „vastupidavus“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 13 määratletud vastupidavus;

14c) „tootja“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 4 määratletud tootja;

14d) „parandavushinne“ – punktisumma, mis väljendab kauba parandamise võimalikkust ja mis põhineb liidu tasandil kehtestatud ühtlustatud nõuetel;

14e) „tarkvarauuendus“ – tasuta uuendus, sealhulgas turvauuendus, mis on vajalik selleks, et digielementidega kaubad, digisisu ja digiteenused oleksid vastavuses direktiividega (EL) 2019/770 ja (EL) 2019/771;“.

2) Artikli 5 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt e asendatakse järgmisega:

„e) meeldetuletus, et kauba nõuetele mittevastavuse korral kehtib seadusest tulenev vastutus, ja selle põhielemendid, sealhulgas selle vähemalt kaheaastane kestus nagu on sätestatud direktiivis (EL) 2019/771, hästi märgatavalt, kasutades käesoleva direktiivi artiklis 22a osutatud ühtlustatud teadet;“;

b) lisatakse järgmised punktid:

„ea) kui tootja pakub tarbijale ilma lisakuludeta pikema kui kaheaastase kestusega kogu kaupa hõlmavat vastupidavusega seotud müügigarantiid ja teeb selle teabe kauplejale kättesaadavaks, esitatakse teave selle kohta, et kõnealusel kaubal on selline garantii, selle kestus ning meeldetuletus, et kauba nõuetele mittevastavuse korral kehtib seadusest tulenev vastutus, hästi märgatavalt, kasutades artiklis 22a osutatud ühtlustatud märgist;

- eb) digisisu ja digiteenuste puhul meeldetuletus, et nende puhul kehtib seadusest tulenev vastutus nõuetele mittevastavuse korral;
 - ec) kui see on kohaldatav, müügijärgse teeninduse ja müügigarantii olemasolu ning tingimused;
 - ed) digielementidega kauba, digisisu ja digiteenuste puhul, kui tootja või teenuseosutaja teeb sellise teabe kauplejale kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik, mille jooksul tootja või teenuseosutaja pakub tarkvarauuendusi, väljendatuna kas ajavahemikuna või viitena kuupäevale.“;
- c) lisatakse järgmised punktid:
- „i) kui see on kohaldatav kauba parandatavushinne;
 - j) kui punkti i ei kohaldata ja kui tootja teeb teabe kauplejale kättesaadavaks, siis teave kauba nõuetele vastavuse säilitamiseks vajalike varuosade kättesaadavuse, hinnangulise maksumuse ja tellimise korra ning parandus- ja hooldusjuhendi kättesaadavuse kohta ning parandamise piirangute kohta.“

3) Artikli 6 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt g asendatakse järgmisega:

„g) maksmise, tarne, sealhulgas kättesaadavuse korral keskkonnahoidlikud tarnevõimalused, tellimuse täitmise kord ja aeg, mille jooksul kaupleja on kohustatud kauba tarnima või teenuse osutama, ja kui see on asjakohane, kaupleja rakendatav kaebuste lahendamise kord;“;

b) punkt l asendatakse järgmisega:

„l) meeldetuletus, et kauba nõuetele mittevastavuse korral kehtib seadusest tulenev vastutus, ja selle vastutuse põhielemendid, sealhulgas selle vähemalt kaheaastane kestus nagu on sätestatud direktiivis (EL) 2019/771, hästi märgatavalt, kasutades käesoleva direktiivi artiklis 22a osutatud ühtlustatud teadet;“;

c) lisatakse järgmised punktid:

„la) kui tootja pakub tarbijale ilma lisakuludeta pikema kui kaheaastase kestusega kogu kaupa hõlmavat vastupidavusega seotud müügigarantiid ja teeb selle teabe kauplejale kättesaadavaks, esitatakse teave selle kohta, et kõnealusel kaubal on selline garantii, selle kestus ning meeldetuletus, et kauba nõuetele mittevastavuse korral kehtib seadusest tulenev vastutus, hästi märgatavalt, kasutades artiklis 22a osutatud ühtlustatud märgist;

- lb) meeldetuletus, et digisisu ja digiteenuste nõuetele mittevastavuse korral kehtib seadusest tulenev vastutus;
- lc) digielementidega kauba, digisisu ja digiteenuste puhul, kui tootja või teenuseosutaja teeb sellise teabe kauplejale kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik, mille jooksul tootja või teenuseosutaja pakub tarkvarauuendusi, väljendatuna kas ajavahemikuna või viitena kuupäevale.“;
- d) lisatakse järgmised punktid:
 - „u) kui see on kohaldatav, kauba parandatavushinne;
 - v) kui punkti u ei kohaldata ja kui tootja teeb teabe kauplejale kättesaadavaks, siis teave kauba nõuetele vastavuse säilitamiseks vajalike varuosade kättesaadavuse, hinnangulise maksumuse ja tellimise korra ning parandus- ja hooldusjuhendi kättesaadavuse kohta ning parandamise piirangute kohta.“

4) Artikli 8 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„2. Kui elektrooniliselt sõlmitav kaugleping seab tarbijale maksekohustuse, esitab kaupleja tarbijale vahetult enne, kui tarbija teeb tellimuse, selgelt ja hästi märgatavalt artikli 6 lõike 1 punktides a, e, la, o ja p sätestatud teabe.“

5) V peatükki lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 22a

Ühtlustatud teade ja ühtlustatud märgis

1. Tagamaks, et tarbijad on kogu liidus hästi informeeritud ja võivad kergesti mõista oma õigusi, kasutatakse artikli 5 lõike 1 punkti e ja artikli 6 lõike 1 punkti l kohase teabe esitamiseks ühtlustatud teadet ning artikli 5 lõike 1 punkti ea ja artikli 6 lõike 1 punkti la kohase teabe esitamiseks ühtlustatud märgist.
2. Hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva] täpsustab komisjon rakendusaktidega lõikes 1 osutatud ühtlustatud teate kujunduse ja sisu.

3. Ühtlustatud teade sisaldab seadusest tuleneva vastutuse, kui kaup ei vasta nõuetele põhielemente, sealhulgas selle vähemalt kaheaastast kestust, nagu on sätestatud direktiivis (EL) 2019/771, ja üldist viidet võimalusele, et seadusest tuleneva vastutuse, kui kaup ei vasta nõuetele, kestus on riigisisese õiguse kohaselt pikem.
4. Hiljemalt ... [18 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva] täpsustab komisjon rakendusaktidega lõikes 1 osutatud ühtlustatud märgise kujunduse ja sisu.
5. Ühtlustatud teadet ja ühtlustatud märgist peab olema tarbijatel kerge ära tunda ja mõista ning kauplajatel kerge kasutada ja taasesitada.
6. Kõnealused rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 27a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

6) Lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 27a

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011* tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).“

Artikkel 3

Komisjoni aruanne ja läbivaatamine

Hiljemalt ... [90 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

Kõnealune aruanne sisaldab hinnangut käesoleva direktiivi panuse kohta tarbijate õiguste edendamise, eelkõige seoses ühtlustatud märgise ja ühtlustatud teate tõhususega, et parandada vastupidavusega seotud müügigarantiide kättesaadavust ja tarbijate arusaamist nendest ning suurendada tarbijate teadlikkust oma õigustest seadusest tuleneva vastutuse alusel kauba nõuetele mittevastavuse korral. Lisaks hinnatakse aruandes käesoleva direktiivi üldist panust tarbijate osalemisesse rohepöördes ja selle mõju kauplejatele.

Aruandele lisatakse asjakohasel juhul seadusandlikud ettepanekud.

Artikkel 4

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud normid ja avaldavad need hiljemalt ... [24 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva]. Nad teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Nad kohaldavad kõnealuseid norme alates ... [30 kuud pärast käesoleva muutmisdirektiivi jõustumise kuupäeva].

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste normide teksti.

Artikkel 5

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 6

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

Direktiivi 2005/29/EÜ I lisa muudetakse järgmiselt.

1) Lisatakse järgmine punkt:

„2a) Sellise kestlikkusemärgise esitamine, mis ei põhine sertifitseerimissüsteemil või mida ei ole kehtestanud avaliku sektori asutus.“

2) Lisatakse järgmised punktid:

„4a) Üldise keskkonnaväite esitamine, ilma et ettevõtja suudaks tõendada väite seisukohast olulist tunnustatud suurepärase keskkonnatoimet.

4b) Keskkonnaväite esitamine kogu toote või ettevõtja kogu äritegevuse kohta, kui see puudutab ainult toote teatavat aspekti või ettevõtja äritegevuse spetsiifilist tegevusala.

4c) Väide kasvuhoonegaaside heite kompenseerimise alusel, et kaubal on keskkonnale kasvuhoonegaaside heite seisukohast neutraalne, väiksem või positiivne mõju.“

3) Lisatakse järgmine punkt:

„10a) Liidu turul kõigi asjaomasesse tootekategooriasse kuuluvate toodete suhtes õigusaktidega kehtestatud nõuete esitamine ettevõtja eripakkumisena.“

4) Lisatakse järgmised punktid:

„23d) Tarbija eest teabe varjamine selle kohta, et tarkvarauuendus mõjutab negatiivselt digielementidega kaupade toimimist või digisisu või digiteenuste kasutamist.

23e) Tarkvarauuenduse esitamine vajalikuna, kui see tõhustab üksnes funktsionaalsusega seotud omadusi.

23f) Äriline teadaanne kauba kohta, mis sisaldab selle vastupidavuse piiramiseks lisatud funktsiooni, hoolimata sellest, et kauplejale on kättesaadav teave funktsiooni ja selle mõju kohta kauba vastupidavusele.

23g) Valeväide, et kaubal on tavapärastes kasutustingimustes teatav vastupidavus seoses kasutusaja või -intensiivsusega.

23h) Kauba esitlemine parandamist võimaldavana, kui see tegelikult võimalik ei ole.

23i) Tarbija sundimine asendama või lisama kauba kulutarvikuid varem kui see tehnilistel põhjustel vajalik oleks.

23j) Teabe varjamine kauba funktsionaalsuse halvenemise kohta, kui kasutatakse kulutarvikuid, varuosi või tarvikuid, mida ei tarni algne tootja, või valeväide, et selline halvenemine toimub.“
